

N:o 250.

Af herr **C. A. Lindhagen m. fl.**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t* angående rösträtt för kvinnor vid val till Andra Kammaren.

Vid årets riksdag föreligger ånyo till afgörande den stora frågan om allmän rösträtt för män vid val till Riksdagens Andra Kammare. Och åter har saken skärskådats från olika sidor ur skilda åskådningssätts och intressens växlande synpunkter. I den kungl. propositionen och väckta motioner äro sålunda framburna mer eller mindre skiljaktiga förslag till själfva hufvudfrågans lösning. Därtill hafva vidare anknutits framställningar i ämnen, som ansetts stå i indirekt sammanhang med denna fråga, såsom reformer jämväl af valrätten till kommunala uppdrag och till Riksdagens Första Kammare.

Bland alla dessa rösträttsspörsmål, som hitintills gjort sig påminna, saknas endast frågan om rösträtt för kvinnor vid val till Andra Kammaren. Någon anledning att hålla endast kvinnorna borta förefinnes dock icke. Det är i den nuvarande situationen så mycket mer på sin plats att till någon uppmärksamhet och åtanka framföra jämväl deras rösträttsfråga, då i en motion, som tager afstånd från den allmänna rösträtten, förordats rösträtt jämväl för kvinnor allenast under en sådan förutsättning.

Konstitutionsutskottet yttrade vid 1902 års riksdag i anledning af en då väckt motion om en skrifvelse i frågan, att utskottet ville gärna medgifva, att tanken vore ur teoretisk synpunkt tilltalande. Men då förslaget afsåge att i vår rätt införa en alldeles ny princip, som ej heller i andra länder, hvilkas samfundsförhållanden vore med

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 87 Häft. (N:o 250.)

våra närmast likartade, ännu vunnit tillämpning, hade utskottet saknat anledning att tillstyrka någon åtgärd för åstadkommande af en sådan på många förhållanden inverkan omdaning af vårt politiska valsystem.

Gentemot ett åskådningssätt, inför hvilket politisk rösträtt för kvinnor ännu framstår blott såsom en tilltalande teori, må det vara nog att återgifva hvad i en vid förra riksdagen väckt motion yttrades om den kvinnliga rösträttens aktuella betydelse. Där framhölls nämligen, att kvinnan borde erhålla ifrågavarande medborgerliga befogenhet:

»*därför* att det är rättfärdigt mot henne och däremot orättfärdigt att utestänga hälften af folket från politiskt inflytande;

därför att kvinnan, som har lika stora intressen att tillvarataga i samhället som mannen, bör själf bäst förstå att där bevaka sin egen rätt och sitt eget bästa;

därför att hennes fallenheter otvifvelaktigt i många afseenden äro olika mannens, hvilket förhållande från det allmännas synpunkt utgör en ytterligare bjudande anledning att låta dessa särskilda fallenheter komma till sin rätt och göra sig gällande;

därför att härigenom skulle hennes medborgaranda stärkas, hennes själfständighet och ansvarskänsla ökas samt hennes personliga anseende höjas;

därför att samhället särskildt behöfver den insats af medkänsla, sparsamhet och praktiskt sinne, som kvinnan antagligen skulle göra gällande i lagstiftningen och i statshushållningen, samt

därför att sålunda med ett ord det är till gagn för kvinnan och till gagn för samhället.»

Att principen om rösträtt för kvinnor, såsom utskottet antydde, ännu ej vunnit tillämpning i våra grannländer, kan icke heller utgöra något giltigt skäl för att man i denna sak bör komma efter just i vårt land, där man förut varit främst i erkännandet och tillämpningen af E. G. Geijers ord: »att rättsmedvetandets utveckling går i bredd med erkännandet af kvinnans rättigheter». Och lika litet kan man numera med något fog afvisa tanken därmed, att den i sin mån skulle medföra en omdaning af vårt politiska lif, då det just nu sysslas med förslag till en dylik omdaning genom införandet af allmän rösträtt.

Medvetandet om att det nu gäller en verklighetsfråga, som står oss nära, utvecklar sig ganska snabbt. Många tecken tyda därpå. Här må endast åberopas ett par siffror. I början af år 1902 fanns ingen kvinnlig rösträttsförening, i början af år 1904 funnos 29 dylika föreningar och nu är deras antal 37. År 1902 afgåfvos i Andra

Kammaren 64 röster till förmån för förslag om en skrivelse med begäran om utredning i ämnet, och år 1904 röstade 93 ledamöter i kammaren för ett liknande skrivelseförslag.

Redan vid 1904 års riksdag uppgaf också konstitutionsutskottet sitt två år förut framförda principiella motstånd. Utskottet förklarade, att utskottet för sin del ingalunda underskattade den väckta frågans betydelse. Det lät sig enligt utskottets uppfattning icke förneka, att spørsmålet om beredande af rösträtt åt kvinna vore af den art, att det förtjänade att allvarligt uppmärksammas; och utskottet vore med motionärerna ense därom, att en utredning af de förhållanden, som kunde anses äga inflytande på frågans bedömande, borde föregå afgörandet af densamma. Emellertid tillade utskottet, att utskottet icke ansåg lämpligt att med den nu ifrågasatta rösträttsreformen sammanbinda förslag, hvilka vore af den omtvistade och svårlösta beskaffenhet som frågan om kvinnans politiska rösträtt, då lösningen af förevarande valrättsreform genom en dylik kombination otvifvelaktigt skulle försvåras.

Hvad konstitutionsutskottet sålunda sistlidet år allenast ur opportunitetssynpunkt anförde mot det då framlagda förslaget, synes berott på ett förbiseende af utskottet. Äfven om man är ense med utskottet därom, att frågorna om genomförandet af allmän rösträtt för män och för kvinnor icke böra nu sammanbindas, så borde utskottet likväl funnit, att det förslag, hvaröfver utskottet då yttrade sig, tvärt om särskilde frågorna. Det begärdes nämligen blott en utredning af den kvinnliga rösträttsfrågan och ett särskildt förslag i anledning däraf en gång framdeles. Om något försvärande af lösningen af männens rösträttsfråga kunde således ej blifva tal.

Att åter ett beslut om en framställning så beskaffad, som ofvan sägs, lämpligen kan och äfven bör ske i sammanhang med afgörandet af männens rösträttsfråga, synes hafva goda skäl för sig. Det lär icke vara till skada att i tid börja förberedande pröfva lösningen af någon viktig samhällsangelägenhet. Är frågan, såsom konstitutionsutskottet för detta fall höll före, af svårlöst beskaffenhet, så föreligger ju ännu mindre anledning att oskäligt fördröja lösningen genom att förhåla äfven den föregående utredningen, hvilken i och för sig måhända kräfvat lång tid. Och i all synnerhet må framhållas, att vid ett tillfälle, då man så mycket talar om allmän rösträtt, bör det väl vara befogadt, att man under det hufvudsakliga sysslandet med männens rösträtt äfven ägnar någon hågkomst åt rösträttsfrågans andra hälft.

På grund af hvad sålunda anförts hemställa vi,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta särskildt utreda frågan om beredandet af rösträtt jämväl åt kvinnor vid val till Riksdagens Andra Kammare samt därefter för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Stockholm den 27 mars 1905.

*Carl Lindhagen. S. H. Kvarnzelius. G. M. Sandin. Henrik Hedlund.
J. Andersson. Hjalmar Branting. C. Wallentin. Joh. Er. Nordin.
E. G. Åkerlind. R. Ekholm. Oskar Berg. F. W. Thorsson.
Carl Carlsson Bonde. M. Matsson. Fridtjuv Berg.
Anders Sterner. Ernst Beckman. W. Johansson, Öija.
John Olsson. Rich. Wawrinsky. P. Hörnstén. Curt Wallis.
Magnus Höjer. J. Persson. Julius Centerwall. Paul Hellström.
Jakob Pettersson. A. Thylander. J. E. Ericsson. Nils Persson.
Alfred Ohlsson. Gerard De Geer. Sven Palme. David Holmgren.
L. Gust. Broomé. M. F. Nyström. Victor Moll.
Edvard Wawrinsky. Jacob Larsson. Henric Öhngren.
G. Kronlund. H. Pantzarhielm. S. J. Enander. J. G. Forsberg.
Oskar Eklund. Lars Eriksson. Robert Johansson. G. O. V. Lindgren.
Viktor Larsson. A. F. Broström. D. Persson, i Tällberg.
Chr. Olsson. P. O. Lundell. L. Brock. M. Täcklind.
K. E. v. Geijer. J. E. Granlund. Albin Ahlstrand.*